

РЕШЕНИЕ

№ 9

гр. София , 14.01.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ НАКАЗАТЕЛЕН в публично заседание на петнадесети октомври, през две хиляди и двадесета година в следния състав:

Председател: Снежана Душкова

Членове: Иван Стойчев
Карамфила Тодорова

Прокурор: Емилия Михайлова Русинова
(АП-София)

като разгледа докладваното от Карамфила Тодорова Наказателно дело за възобновяване № 20201000600935 по описа за 2020 година

Производството е по реда на глава XXXIII НПК.

Образувано е по искане на осъдения И. С. У. за възобновяване на внохд № 4869/19 на СГС, НО, 8- ми въззивен състав, като се отменят постановеното по него Решение № 159 от 20.02.2020г. и потвърдената с него присъда № 237273 от 08.10.2019г. на СРС, НК, 116 – ти състав по нохд № 12059/2018г. и бъде признат за невиновен по обвинението.

Искателят релевира касационното основание на чл. 348, ал.1, т. 1 НПК – нарушение на материалния закон. Обосновава с подробни доводи, че към датата на престъплението, за което е осъден, била настъпила изпълнителската давност за събиране на глобите, с оглед на които е била издадена заповедта за налагане на принудителна административна мярка. Оспорва като погрешни аргументите на решаващите съдилища, че давността не била настъпила, както и че въпросът за давността е и ирелевантен. Моли след възобновяване на делото да бъде признат за невиновен, включително и на основание чл. 9, ал. 2 НК.

В съдебно заседание пред този съд защитникът на осъдения – адв. В. Б. поддържа искането. Моли да бъде уважено.

Осъденият се присъединява към защитника.

Представителят на САП счита искането за неоснователно. Моли да се остави без уважение.

В последна дума осъденият моли за правилно решение.

Софийски апелативен съд, като съобрази доводите на искането и на страните в съдебно заседание, прие следното:

Искането е подадено лично от осъденото лице, в срока по чл. 421, ал 3 НПК, срещу акт подлежащ на възобновяване от кръга на визираните в чл. 419 НПК, поради което е допустимо за разглеждане. По същество е и основателно.

С присъда № 237273 от 08.10.2019г., по нохд № 12059/2018г. Софийски районен съд, Наказателна колегия, 116 – ти състав признал подс. И. С. У. за виновен в това, че на 14.07.2017г., около 13:30ч., в гр. София, по бул. „Ситняково“, с посока на движение от ул. „Оборище“ към ул. „Гео Милев“ управлявал моторно превозно средство – лек автомобил марка БМВ с ДК № *** в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка /ПАМ/ за временно отнемане на свидетелството за управление на МПС наложена със Заповед за прилагане на принудителна административна мярка по чл. 171, т. 1, б. „д“ от Закона за движение по пътищата № 16-0356-000003/04.01.2016г. на ВНД началник РУ – Тетевен при ОД МВР Ловеч, в сила от 02.08.2016г. – престъпление по чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 НК и на основание чл. 54 НК му наложил наказание четири месеца „лишаване от свобода“ и глоба в размер на 400 лв. На основание чл. 66, ал. 1 НК отложил изпълнението на наказанието лишаване от свобода за срок от три години.

С Решение № 159 от 20.02.2020г. по внохд № 4869/19, СГС, НО, 8- ми въззивен състав потвърдил присъдата.

Софийски районен съд е приел, че срещу подс. У. била издадена цитираната в присъдата заповед за налагане на ПАМ. Тя била наложена заради това, че подс. У. на 04.01.2016г. управлявал МПС без да е изпълнил задължението си по чл. 190, ал. 3 от ЗДвП, /„наложеното наказание „глоба“ се заплаща в едномесечен срок от влизане в сила на наказателното постановление, електронен фиш или съдебното решение или определение на съда при обжалване“/, а именно – не бил заплатил глобите по влезли в сила наказателни постановления № 14 -4332-006832, № 14-10525- 00133 и № 14-4332-015472. С наложената ПАМ временно било отнето свидетелството за управление на МПС № 282309465 до заплащане на дължимата глоба.

СГС допълнително е установил, че наказателно постановление № 14-4332-015472 не било издадено срещу подсъдимия, а срещу друго лице, - В. Н.. Т.е. валидните фактически основания за ПАМ били другите две наказателни постановления.

Също така, съдилищата са установили, че на 14.07.2017г. подс. У. управлявал МПС и бил спрян за проверка от органи на ОПП – СДВР. Подсъдимият не представил свидетелство за управление на МПС. При последвала проверка от органите на МВР се

установило, че подсъдимият е с временно отнето свидетелство въз основа на така издадената заповед за налагане на ПАМ.

Установено е също така и че към 18.03.2019г., в ТД НАП – Ловеч нямало данни глобите по № 14-4332-006832, № 14-10525- 00133, и двете влезли в сила 05.03.2015г., да са предавани за събиране.

Искателят не спори по така установените факти. Не релевира никакви нарушения по събирането на доказателствата и тяхната оценка, или процесуални нарушения от каквото да е естество. Само настоява за липса на материално основание за подвеждане на деянието под престъпния състав на чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 НК, тъй като към момента на процесното управление на МПС изпълнителската давност за събиране на глобите по наказателните постановления – основание за налагане на ПАМ е била изтекла. Т.е., че деянието е несъставомерно.

Настоящата инстанция се съгласява, че решаващите съдилища като са признали подс. У. за виновен по вмененото престъпление са нарушили закона. Извършеното от подс. У. не съставлява престъпление.

За да постанови обратното, първоинстанционният съд е приел, че е налице валидна заповед за налагане на ПАМ и давността за събиране на глобите не е била изтекла. Тя изтичала на 05.03.2018г. когато изтичала абсолютната давност по чл. 82, ал.3 вр. ал. 1, б. „а“ ЗАНН, без да обосновава защо прилага именно нея.

Въззивният съд в решението си напълно се съгласил с довода на СРС за валидна ПАМ, макар да е счел, че е издадена след изтичане на обикновената двегодишна изпълнителска давност, т.е. след 05.03.2017г. и тя не била прекъсвана. Изложил е разбирането си, че принципно изпълнителската давност би могла да бъде прекъсната и с налагането на ПАМ, тъй като чрез нея държавата предприемала действие с цел принудително изпълнение на глобите. Цитирал е нормата на чл. 82, ал. 2 ЗАНН, че давността се прекъсва с всяко действие на надлежните органи предприето спрямо наказания за изпълнение на наказанието. Мотивирал е, че нормата не изисква определен вид на действието на органите. То можело и да не бъде такова по реално изпълнение, а такова целящо да стимулира правонарушителя да пристъпи към изпълнение на наказанието. Въззивният съд е приел, че и при изтекла изпълнителска давност деянието на подсъдимия е престъпно, тъй като изтичането на давността не дерогира автоматично задължителната сила на административната мярка, нито освобождава подсъдимия от условието да управлява, само ако притежава свидетелство за управление. Т.е. доводите са, че формално заповедта за налагане на ПАМ не била отменена, и като действаща налагала подсъдимия да се съобразява с нея, след като не я е обжалвал. Добавил е и аргумента, че глобите биха били валидно платени при доброволно плащане дори след изтичане на давността за изпълнение, която давност препятства само принудителното събиране, не и доброволното плащане. Поради това и ПАМ била още с валидно правно действие към момента на деянието.

Тези правни изводи са погрешни.

Изпълнително деяние от обективна страна на състава на чл. 343в, ал 3 вр. ал. 1 НК е управление на МПС в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление на МПС. Следователно, въпросът за основаниято, правното действие и валидността на ПАМ е решаващ за извода дали ли е съответното престъпление.

Основанието на заповедта за налагане на процесната ПАМ е чл. 171, т. 1, б. „д“ от Закона за движение по пътищата. Нормата предвижда налагане на принудителна административна мярка за осигуряване на безопасността на движението по пътищата и за преустановяване на административните нарушения на този, който управлява МПС с наложено наказание „глоба“, незаплатена в срока за доброволно заплащане – до заплащане на дължимата глоба.

Видно от диспозицията на нормата, действието на мярката е срочно, временно, и се преустановява със заплащането на дължимата от водача глоба. Тук следва непременно да се отчете, че глобата на първо място е вид наказание. Именно този характер е определящ при изясняване на въпросите с настъпването на изпълнителската давност за изпълнението ѝ. Вярно е, че глобата е и публично държавно вземане по силата на чл. 162, ал. 2, т. 7 ДОПК с оглед монетарния си характер и това, че се изпълнява чрез събиране за фиска. Този ѝ характер обаче е второстепенен, тъй като указва единствено на реда за изпълнение и не отнема санкционния ѝ характер. Чл. 79 ЗАНН препраща към ДОПК само относно процесуалния ред за събиране на държавните вземания. Оттук приложимите давностни срокове са тези по изпълнение на наказанията по ЗАНН, а не на публичните държавни вземания по ДОПК. В този смисъл е и Тълкувателно решение № 2 от 12.04.2017г. по тълк.д. № 3/2016, ОСС на ВАС, I и II колегия: „...когато се разглежда правната природа на глобата, превес следва да има нейният характер на административно наказание, а не нейният характер на публично вземане.“

Следователно възможността глобата като публично държавно вземане да се заплати доброволно и след давностния срок на изпълнението, не се отразява на това, че държавата не разполага повече с право да налага изтърпяването ѝ – респективно – принудителното ѝ събиране, и че глобата като наказание е погасена в момента на изтичане на давността за събирането ѝ, макар да продължава да съществува като публично задължение, без характер на санкция, тъй като правото на държавна принуда за нейното изпълнение вече не съществува. Именно характерът на публично вземане на глобата след давностния срок е този, който я прави дължимо платена, когато е платена и след него. В този смисъл е Решение № 8525 от 23.06.2014 г. по адм. д. № 366/2014 г., VII ОТД. на ВАС – „... изтеклата погасителна давност погасява правото за събиране на публичното вземане по принудителен ред, но не заличава самото задължение.“ Последица, която законодателят е уредил при доброволното плащане на такава глоба е, че тя като дължимо публично вземане, не подлежи на връщане - чл. 174 ДОПК.

Тази двойствена природа на глобата следва да се има предвид, доколкото именно смесването ѝ е било и основаниято на съда да счита погрешно, че и след

изтичане на давностния срок наказанието все още би могло да бъде изпълнено, докато верният отговор е, че не може.

Със заплащане на глобата, без значение доброволно или принудително, се прекратява правоотношението между държавата и наказаното лице по изтърпяване на наказанието. Отговорността на деца за съответното нарушение е напълно реализирана. Това обаче може да се проведе само ако за изпълнение на наказанието съответният давностен изпълнителски срок все още не е изтекъл.

С абсолютно същото правно действие - да погасява правото на държавата да изпълнява наказанието /в случая да събере глобата/ е и настъпването на изпълнителската давност. Тя пренася погасителното си действие и към всички принудителни, наложени от държавата административни мерки и действия с основание наложеното наказание. След като държавата не разполага повече с право да събере глобата /т.е. да изпълни наказанието/, на по – голямо основание не разполага с право да налага принуда върху лицето с оглед само да я заплати, с какъвто характер е именно наложената ПАМ. Това е така, доколкото възможността наказанието да се изпълни е погасена. От този момент действа фикцията, че то е изпълнено. От този момент започва да тече и съответният срок на реабилитация. Доколкото ПАМ е с действие до настъпване на прекратителното условие – плащане на дължимата глоба, тя е с такова действие и до погасяването на глобата като вид наказание, по давност. Наказание подлежащо на изпълнение не е налице – било поради това, че изпълнено, било поради това, че е погасено. При настъпване на тези два юридически факта – било плащане, било изпълнителска давност, правното действие на ПАМ се прекратява в същия този момент по силата на закона.

Следователно същинският въпрос, който следва да бъде решен тук е дали към момента на извършване на вмененото престъпление за наложената ПАМ е било настъпило прекратителното условие на изпълнителската давност.

Отговорът е положителен.

Въззивният съд безспорно е установил, че за събиране на глобите по двете наказателни постановления – основание на ПАМ не са образувани изпълнителни дела от публичен изпълнител в НАП.

Съгласно чл. 82, ал. 1, б. „а“ ЗАНН уреждаща обикновената изпълнителска давност, административното наказание не се изпълнява, ако са изтекли две години, когато наложеното наказание е глоба.

Съгласно чл. 82, ал. 2 ЗАНН давността започва да тече от влизане в сила на акта, с който е наложено наказанието, и се прекъсва с всяко действие на надлежните органи, предприето спрямо наказания за изпълнение на наказанието. След завършване на действието, с което е прекъсната давността, започва да тече нова давност.

Нормата на чл. 82, ал. 3 вр. ал. 2 ЗАНН урежда абсолютната давност, при която независимо от спирането или прекъсването на давността административното наказание

не се изпълнява, ако е изтекъл срок, който надвишава с една втора срока по ал. 1.

В случая на наказание „глоба“ този срок възлиза на три години .

За процесните наказания „глоба“ не е приложима нормата на чл. 82, ал. 3 ЗАНН относно абсолютната давност, тъй като за събирането им не са предприемани действия за изпълнението им спрямо наказания от надлежните за това органи. Неверен е доводът на СГС, че налагането на ПАМ съставлява такова действие. Това е така, доколкото изискването на закона е действието да не е всякакво, и не от всякакъв орган, а само от надлежните органи по изпълнение на наказанието и то предприето за изпълняване на наказанието – т.е. в случая - за събиране на глобата. Такова действие, когато липсва доброволно изпълнение, е принудителното изпълнение като уредено в ДОПК. Органите на МВР, които са наложили ПАМ чрез процесната заповед, не са органи по събиране на публични вземания. Те не са органи уредени от закона да изпълняват наказанието „глоба“. Такива са органите на НАП.

Съгласно чл. 79, ал. 1 ЗАНН, наказателните постановления, с които са наложени глоби се изпълняват по реда за събиране на държавните вземания. Редът за събиране на публичните вземания се урежда от ДОПК и предвидените в него производства, възложени на органите по приходите и публичните изпълнители /чл. 1 ДОПК/. ДОПК в чл. 162 определя кои са публичните държавни и общински вземания, като в ал. 2, т. 7 сочи като такива вземанията по влезли в сила наказателни постановления. Съгласно чл. 163, ал. 1 ДОПК публичните вземания се събират по реда на ДОПК, освен ако в закон е предвидено друго. Съгласно чл. 163, ал. 3 ДОПК, публичните вземания се събират от публичните изпълнители при Националната агенция за приходите, освен ако в закон е предвидено друго. За събирането на глобите не е предвиден друг ред.

Вярно е, че налагането на ПАМ, така като е отбелязал СГС, има силата да мотивира, и по-скоро, според настоящата инстанция - да принуди чрез негативни и неблагоприятни за лицето претърпявания, да пристъпи към плащане на глобите. Лицето с наложена ПАМ търпи съществени ограничения в правната си сфера. Ако желае да се освободи от тези ограничения, то ще трябва да пристъпи към желаното от закона поведение – да заплати глобите. Това обаче не е действие по смисъла и с характера на предвидените по чл. 82, ал. 2 ЗАНН, които спират или прекъсват изпълнителската давност. Веднъж, поради това, че действието не е извършено от надлежен орган, и втори път, поради това, че не е и действие по събиране на глобата. Стриктно погледнато – то е налагане на принуда върху наказания, така че той сам да пристъпи към заплащане на глобата. Липсва елементът на принудителното събиране на глобата като насочено към имуществото на виновния. Налице е елемент насочен към личността. Като е приел, че налагането на ПАМ е действие на надлежен орган, СГС е тълкувал закона разширително – придал му е действие извън предвидения обхват. Установен правен принцип е, че разширително тълкуване на закона, когато води до неблагоприятно засягане или ограничаване правата на лицата, не се допуска.

Следователно, за процесните глоби е течала обикновената изпълнителска двегодишна давност. Тя е започнала да тече от момента на влизане в сила на

наказателните постановления - 05.03.2015г. и е изтекла на 05.03.2017г. Тук СГС погрешно е отразил, че процесната заповед за налагане на ПАМ била издадена след изтичане на обикновената изпълнителска давност - след 05.03.2017г., и поради това не можела да я прекъсне. Това е очевидна фактическа грешка, тъй като във фактическата част на своите актове, и въз основа на доказателствата, решаващите съдилища ясно са приели, че заповедта е издадена на 04.01.2016г., т.е. при неизтекла двегодишна изпълнителска давност. За това дали към момента на деянието е била изтекла изпълнителската давност съдилищата са приели различни изводи - СРС – че давността не била изтекла, тъй като не е бил изтекъл тригодишния срок на абсолютната такава, а СГС - че е изтекла, тъй като ПАМ, независимо че можела да прекъсва давността, била наложена след изтичането на двегодишната обикновена изпълнителска давност, но и при изтекла такава давност деянието пак било съставомерно, поради вече изложените съображения. И двата правни извода са грешни. На СРС - защото за глобите наложени на подсъдимия е течала обикновената давност, на СГС – защото давността е изтекла, не защото ПАМ е наложена след нея, а защото ПАМ няма действието да прекъсва или спира давността.

Подс. У. е установен да управлява МПС на 14.07.2017г. Към този момент вече е била настъпила обикновената изпълнителската давност /която не е спирана и прекъсвана/ за събиране на глобите, до настъпването на което условие, по-точно, до изтичане на давностния срок, е било и правното действие на ПАМ. След изтичане на изпълнителската давност глобата като наказание е погасена и никаква държавна принуда повече на това основание не би могла да се провежда. Към този момент действието на ПАМ е било прекратено по силата на закона.

Прав е въззивният съд, когато е приел, че заповедта за налагане на ПАМ е самостоятелен и отделен акт от наказателните постановления и подлежи на отделно изпълнение, но съдът не е съобразил, че действието на заповедта е обвързано с изпълнение именно на тези постановления, било чрез реално заплащане на глобата, било чрез фикцията за заплащане при настъпила погасителна давност. Без значение е дали е налице или не формален акт на административния орган, с който се отменя ПАМ, който акт не влияе на изтичането на срока ѝ на действие. След изтичане на този срок, симетрично и на плащането на глобата, административният орган дължи връщане на отнетото свидетелство за управление на МПС. С това се обуславя липса на признак от обективна страна на състава на чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 НК, тъй като не е налице действаща ПАМ, и извършеното от подс. У. деяние е несъставомерно.

Настоящата инстанция не споделя разбирането на СГС, че независимо от настъпването на давността, т.е. на прекратителното условие на действието ѝ, е налице валидна ПАМ, т.е., че тя е валидна доколкото формално не е отменена. Настъпването на изпълнителската давност като факт действа незабавно върху правната сила на ПАМ като я отнема. Тя лишава ПАМ от валидно основание ex lege. Ще се допълни към изложените вече съображения, че законът не е и уредил прекратяването на действието на ПАМ да става по силата на формален административен акт, като указва на съответно задължение на административния орган, макар че на практика това

вероятно, или пък друг подобен акт, се издават, поради необходимост и от формално, официализирано, основание за връщане на отнетото свидетелство за управление. Нормално това следва да става по инициатива на самия административен орган. За прекратяване на ПАМ по смисъла на закона обаче е достатъчен фактът на заплащане на глобата или приравнения по правното си действие, чрез фикцията за плащане, факт на настъпила изпълнителска давност. Обратното тълкуване - изискващо да е налице непременно формален акт на отмяна на ПАМ, би довело до недопустима правна несигурност на непредвидимо удължаване на срока, извън уреденото от закона действие на ПАМ.

Ирелевантно е съображението на СГС, че заповедта за налагане на ПАМ е законосъобразна и влязла в сила, и че не е била обжалвана. Тук не става въпрос за законосъобразността на заповедта като административен акт, която не е и предмет на спор, а за момента на прекратяване на правното ѝ действие. Неправилно СГС е приел, че правното ѝ действие продължава и след настъпване на изпълнителската давност, тъй като деецът и тогава можел да заплати доброволно, което вече бе обосновано. Тълкувателният извод на СГС съдържа и сериозен елемент правна несигурност, тъй като води до резултат на неограничено и произволно удължаване на срока на действие на ПАМ в зависимост от това дали изобщо и кога лицето би решило да заплати глобата. А в случаите, когато то не желае да я заплати доброволно, независимо от погасяването ѝ, ще води до това, такава ПАМ да продължава до живот, тъй като дотогава съществува възможност лицето да реши да заплати. Очевидна е несъстоятелността на такова разбиране. Тълкуването води до резултат *ad absurdum*.

Доколкото законът по силата на чл. 425, ал.1, т. 3 НПК изисква да се отговори дали извършеното от подсъдимия, в рамките на установените фактически положения от съдилищата, ако не е престъпление, не е административно нарушение, отговорът също е отрицателен. Административният орган, като задържащ свидетелството за управление на МПС, вече без основание след давностния срок, е следвало *ex officio* да го върне, доколкото давността в наказателното и административно-наказателното производство се прилага служебно. Не се изисква непременно съответна активност на засегнатото лице да уведоми органа за прекратителния факт, още повече, че за това, в частност за въпросите на погасителната давност, са нужни и съответните правни познания, каквито не всички граждани притежават. Поведението на подсъдимия да управлява МПС при това положение не съдържа елемент на обществена опасност и не е укоримо и по смисъла на ЗДвП и ЗАНН.

По така изложените доводи, налице е основанието на чл. 425, ал.1, т. 1 вр. чл. 24, ал.1, т. 1 НПК за възобновяване на наказателното дело и отмяна на въззивното решение и присъдата, тъй като съдът приема в рамките на фактическите положения на влязлата в сила присъда, че материалният закон е приложен от съдилищата неправилно. Извършеното от подсъдимия У. не е престъпление поради липса на обективен признак от закона – действаща ПАМ. Подсъдимият не е извършил и административно нарушение и следва да бъде оправдан по обвинението.

Така мотивиран и на основание чл. 425, ал.1, т. 2 вр. чл. 24, ал.1, т. 1 НПК,

РЕШИ:

ВЪЗОБНОВЯВА внохд № 4869/2019 на Софийски градски съд, Наказателно отделение, 8 – ми въззивен състав.

ОТМЕНЯ Решение № 159 от 20.02.2020г. на Софийски градски съд, Наказателно отделение, 8 – ми въззивен състав, постановено по нохд № 4869/2019.

ОТМЕНЯ Присъда № 237273 от 08.10.2019г. на Софийски районен съд, Наказателна колегия, 116 – ти състав, постановена по нохд № 12059/2018г. и вместо това:

ПРИЗНАВА подс. И. С. У., ЕГН *****, за **НЕВИНОВЕН** в това, че на 14.07.2017г., около 13:30ч., в гр. София, по бул. „Ситняково“, с посока на движение от ул. „Оборище“ към ул. „Гео Милев“ управлявал моторно превозно средство – лек автомобил марка БМВ с ДК № *** в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление на МПС наложена със Заповед за прилагане на принудителна административна мярка по чл. 171, т. 1, б. „д“ от Закона за движение по пътищата № 16-0356-000003/04.01.2016г. на ВНД началник РУ – Тетевен при ОД МВР Ловеч, в сила от 02.08.2016г., поради което и на основание **чл. 304 НПК ГО ОПРАВДАВА** по обвинението за престъпление по чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 НК.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____